

Punktem wyjścia projektu są przesłanki naukowe oraz dwie charakterystyki współczesnej Polski: niski poziom zaangażowania obywatelskiego w porównaniu z innymi krajami europejskimi oraz dokonująca się od roku 2015 zmiana systemu społeczno-politycznego.

Pierwszym teoretyczno-badawczym celem projektu jest wykrycie struktury zaangażowania obywatelskiego. Może ono, co sugerują wyniki różnych badań prowadzonych na świecie, stanowić zjawisko jednowymiarowe, syndrom (np. zmienną latentną w kategoriach modelowania strukturalnego), ale może też okazać zestawem zjawisk nieskorelowanych (stanowiąc termin klasyfikacyjny). Po drugie, zamierzamy określić rozmiary poszczególnych (założonych lub wykrytych) komponentów zaangażowania obywatelskiego oraz ich zmienności w czasie. Celem trzecim jest ustalenie psychospołecznych uwarunkowań (komponentów założonych lub wykrytych) zaangażowania obywatelskiego. Mamy tu na celu określenie jak zaangażowanie obywatelskie zależy od parametrów umiejscowienia jednostki w strukturze społecznej oraz od rysów mentalności społeczno-politycznej. Czwartym celem jest identyfikacja uwarunkowań zmienności/stałości w czasie (założonych lub wykrytych komponentów) zaangażowania obywatelskiego w warunkach zmiany systemu politycznego. Przewidywane jest uwzględnienie w analizach jako potencjalnych predyktorów: charakterystyk położenia jednostki w strukturze społecznej, wymiarów mentalności społeczno-politycznej oraz charakterystyk percepcji sytuacji społeczno-politycznej.

Realizacji tych celów służyć będzie przeprowadzenie badania podłużnego. I fala planowana jest na rok 2017 a druga na 2019. Badanie zostanie przeprowadzone na 1500-osobowej reprezentatywnej próbie dorosłych Polaków przy użyciu wywiadu bezpośredniego wspomaganego komputerowo (metodą CAPI). Ankieta zawierać będzie rozbudowaną metryczkę badającą wyznaczniki statusu ekonomiczno-społecznego i zmienne demograficzne, co umożliwi utworzenie wskaźników indywidualnych kapitałów: ekonomicznego, społecznego i kulturowego. Ponadto dokonany zostanie pomiar rysów mentalności społeczno-politycznej (resentymentu, anomii, wyrafinowania politycznego, alienacji, paranoi politycznej, religijności, autorytaryzmu i in.) oraz komponentów zaangażowania obywatelskiego (dbałości o dobro wspólne, form zaangażowania społecznego, sposobów rozumienia i poparcia demokracji, zachowań wyborczych i in.). Fala druga będzie poświęcona pomiarowi zaangażowania obywatelskiego i najsilniejszych jego predyktorów z I fali badania oraz percepcji ważnych wydarzeń społeczno-politycznej oraz oceny własnej sytuacji, aby kontrolować wpływ tych zmiennych na badane zależności.

Zrealizowany projekt da wgląd w strukturę (wymiar) zaangażowania obywatelskiego oraz pozwoli wskazać jego społeczne i psychospołeczne uwarunkowania. Pozwoli także wyjaśnić przyczyny zmienności w czasie zaangażowania obywatelskiego. Wyniki umożliwią integrację rozproszonej wiedzy na temat interesującego nas zjawiska w dobie przemian społecznych, ekonomicznych i politycznych. Finalnym efektem projektu powinna być zweryfikowana teoria zaangażowania obywatelskiego.

Wyniki badań powinny też przyczynić się do zrozumienia źródeł nikłego nasilenia tego zjawiska w Polsce, a w konsekwencji umożliwić budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Upowszechnienie wyników badania winno przyczynić się do wzrostu cywilizacyjnego Polski. Można sądzić, że wyniki badania przyczynią się też do lepszego zrozumienia obywatelskości w skali globalnej.